

gardens of Lebanon

fiber fabric bond

W oblężonym Sarajewie u franciszkanów trwał wielowyznaniowy chór. Trwał też teatr w piwnicy blokowisk osiedla Dobrinja...

Ktoś nas zaczepił w ruinach Aleppo w 2017, podczas pierwszej wizyty w Syrii. Działo tam kino Zahraa.

W tym oblężeniu działało kino! Poszliśmy na seans.

„To, że przyjechał tu ktoś z tak daleka, jest znakiem, że żyjemy”. Jak daleko posunęło się Zło, żeby Ludzie zwątpili w swe istnienie?!

„Ogrody Libanu” pokazały się póki co dwa razy. W dwóch różnych, a jakże podobnych miejscach.

„Czy teraz jest właściwy czas?”, „Po co to granie na skrzypcach w ruinach Charkowa?”. Jest głód, mrok, kryzys, wojna.

Kultura jest znakiem życia. Dziękowano nam za przywróconą Godność. Jeśli zamilkną skrzypce, to znikniemy bezpowrotnie, jeśli zwiędną Ogrody, to podążymy ku zatraceniu.

„Ogrody Libanu” przyodziały ludzi w Odwagę, wywołały łzy, zainspirowały. „Zwykła” wystawa zainicjowała ciąg zdarzeń:

„Jesteśmy usłyszani, stworzymy coś trwałego, przekazemy to dalej”. A kto był w Libanie, ten wie, że ogrody kwitną tam cały rok. Mimo przeciwności.

Maciej Mirowicz, Domus Orientalis
grudzień 2022

"Ogrody Libanu. Włókno, tkanina, więź" "Gardens of Lebanon. Fiber, fabric, bond"

Ogród to miejsce, które pozwala odpocząć i daje schronienie w cieniu drzew przed upałem. Pozwala odetchnąć i zapomnieć. Jeśli człowiek współpracuje z naturą, ogród obdarzy go pożywieniem i pięknem kolorowych kwiatów. Ogród ma swój rytm - zasypia i odpoczywa. Obumiera i rodzi się do życia, wydając owoce. Wszędzie tak samo – na całym świecie i dla każdego człowieka.

Czternaście polskich artystek, rzemieślniczek i konserwatorek tkanin za pomocy włókien i tkanin opowiedziało historii ogrodów, które znalazły w relacji pracowników i wolontariuszy Stowarzyszenia Dom Wschodni z Libanu. W swoich pracach szukały nadziei i piękna pośród trudnych ludzkich historii i zniszczonych miejsc. Szukały wspólnych punktów dla Libanu i Polski, dla Libańczyków i Polaków.

Prezentowane prace zostały wykonane specjalnie na wystawę „Ogrody Libanu”. Jej celem jest zwrócenie uwagi nie tylko na problemy Libanu, ale także na jego piękno i wyjątkowość. W szczególny sposób – za pośrednictwem włókien – artystki nawiązały do znaczenia współpracy i współdziałania – jedna nić jest słaba, ale jeśli jest ich wiele, tworzą wspólnie silną tkaninę

Magdalena Sontag, kurator wystawy.

Wystawa zaprezentowana została w:

- Chiyah Park w dzielnicy Ain El Remmaneh, Bejrut (14-15 października 2022 r.)
- Centrum Kultury przy parafii pw. św. Michała Archanioła w przyportowej dzielnicy Mar Mkhayel, Bejrut (5-6 listopada 2022 r.)
- Klubokawiarni Fratelli Tutti, Łódź (styczeń 2023 r.)
- Scenie za szybą, Katowice (luty 2023 r.)

Teksty biogramów: autorki prac

Fotografie: A. Chrzanowska-Małys, T. Kasprzycka, M. Łuszczynska, J. Sontag, M. Sontag

Projekt i skład : Jakub Sontag

**DOMUS
ORIENTALIS**
DOM WSCHODNI

Organizator wystawy:
Stowarzyszenie Dom Wschodni - Domus Orientalis
ul. Piotrkowska 80
90-102 Łódź

www.domwschodni.pl

gardens of Lebanon

Karolina Bula

„Pokój i dobro”
haft ręczny, fragmentaryczny transfer fotografii na bawełnie
2022

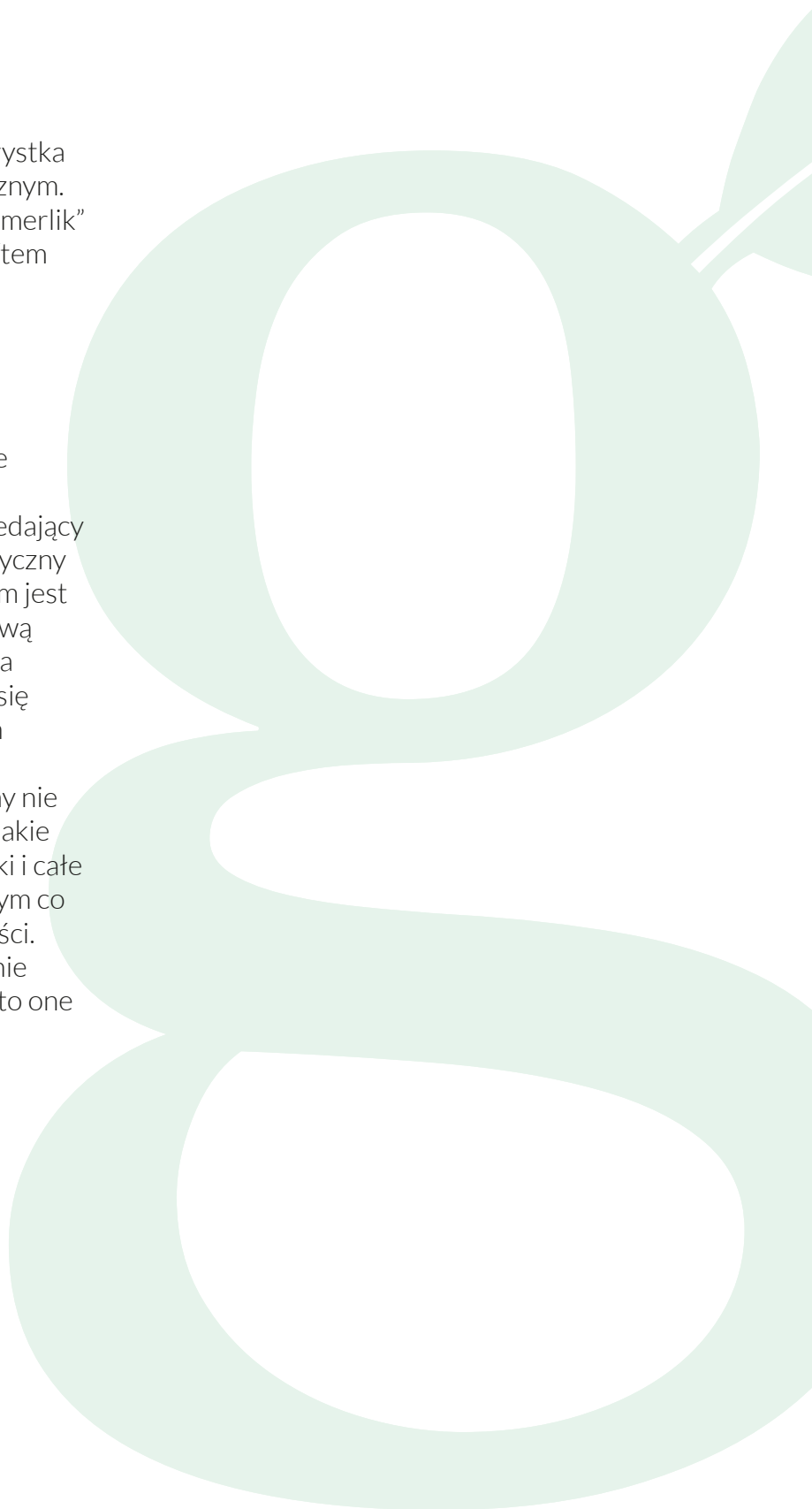
Karolina Bula

Filolog angielski, tłumaczka, pedagog, florystka i rzemieślniczka zajmująca się haftem ręcznym. Właścicielka marki osobistej „Błękitny Kamerlik” oferującej drobne akcesoria zdobione haftem ręcznym. Brała udział w kilku wystawach zbiorowych w Polsce.

Autorka o swojej pracy:

Inspiracją do powstania pracy było zdjęcie zrobione w ruinach twierdzy w Sydonie, na schodach której siedział chłopiec sprzedający kwiaty turystom. Tło pracy to fragmentaryczny transfer tego zdjęcia. Centralnym punktem jest drzewo oliwne, które posiada wielowiekową historię i jest symbolem błogostawieństwa i pokoju, ale także zwycięstwa. Pojawiało się zarówno w mitologii, legendach arabskich jak i Piśmie Świętym.

Głównym przekazem pracy jest to, abyśmy nie zapominali, że niezależnie od nieszczęść, jakie spotykają ludzi na całym świecie (jednostki i całe społeczności), nie możemy zapominać o tym co dobre i piękne w ich historii i teraźniejszości. Zadaniem każdego z nas jest pielęgnowanie dobra, piękna i pokoju, bo koniec końców to one zwyciężają.

gardens of Lebanon

Agnieszka Chrzanowska-Małys

„Kompozycja florystyczna” Dyptyk. Z cyklu „Herbarium”
batik na papierze ręcznie czerpanym
2022

„Struktury roślinne” Tryptyk. Z cyklu „Herbarium”
batik na papierze ręcznie czerpanym
2022

Agnieszka Chrzanowska-Małys

Absolwentka Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Kielcach (specjalizacja: tkanina artystyczna). Studiowała na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz (studia podyplomowe) na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Dyplom realizowała w IV Pracowni Interdyscyplinarnej (sztuka z papieru) prof. Małgorzaty Buczek-Śledzińskiej, aneks do dyplomu w Pracowni Malarstwa prof. Zbigniewa Sprychy. Obecnie studentka na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu.

Uczestniczka kilku wystaw indywidualnych oraz kilkunastu wystaw zbiorowych krajowych i międzynarodowych (Argentyna, Rumunia, Ukraina, Włochy).

Otrzymała wyróżnienie prezesa Gliwicko-Zabrzeńskiego Okręgu ZPAP podczas XI Międzynarodowego Pleneru Malarskiego Moje Miasto - Gliwice 2020 oraz dwukrotne wyróżnienie V i VI edycji G.Part - Gliwickiego Przeglądu Artystycznego. W 2021 roku otrzymała Nagrodę Prezydenta Miasta Gliwic w kategorii „Upowszechnianie kultury” za całokształt działalności. Członkini Związku Polskich Artystów Plastyków (Okręg Gliwicko-Zabrzeński) oraz Polskiego Komitetu InSEA (Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania przez Sztukę). Założycielka autorskiej pracowni plastycznej studio acm w Gliwicach. Pole działalności: sztuka włókna, tkanina artystyczna, autorski papier czerpany, malarstwo.

Autorka o swoich pracach:

Prezentowane prace są częścią cyklu Herbarium, który jest cyklem otwartym i kontynuowanym w twórczości artystki od 2020 roku. To obiekty z ręcznie czerpanego papieru, które zainspirowane zostały motywami roślinnymi oraz szkicami z zielnika polskiego malarza Stanisława Wyspiańskiego. „Struktury roślinne” oraz „Kompozycja florystyczna” powstały dodatkowo w oparciu o piękno opowieści organizatorów wystawy „Ogrody Libanu. Włókno, tkanina, więź”, w sierpniu 2022 roku. Prezentowane przedstawienia kwiatów, liści i traw ukazują wyjątkowość i bogactwo kolorów oraz kształtów flory. Medium-ręcznie czerpany papier, przypomina o kruchości i przemijalności natury, a jego powolny proces powstania-proces wzrastania i życia roślin.

gardens of Lebanon

Izabela Janowska

„Ogród Mamy”
technika własna: akryl i aplikacje na tkaninie
2022

Izabela Janowska

Absolwentka Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Artystka specjalizująca się w ceramice, pedagog, nauczycielka plastyki. Prowadzi własną pracownię artystyczno-ceramiczną „Biała Piwnica”. Brała udział w wielu wystawach zbiorowych i indywidualnych w Polsce.

Autorka o swojej pracy:

Moja mama miała ogród.
Piękny ogród.
Pod Jej furtkę przychodzili ludzie prosić o pomoc.
Nigdy nie odchodzili z pustymi rękami.
Mama odeszła...
Ja dostałam ogród. Mam nadzieję, że też będę pomagać. Tego mnie uczyła. Ogród, który oglądacie powstał z kawałków Jej sukienki.

gardens of Lebanon

Tina Kasprzycka

„Nasiona sPokoju”
stemple/odbitki roślin, ścieg na bawełnie
2022

Tina Kasprzycka

Artystka współpracująca z naturą - jej twórczość wpisana jest w rytm pór roku, używa bowiem roślin do drukowania na papierze i tkaninie. Wraz z mężem Kacprem prowadzą dwuosobową pracownię twórczą "Galeria Księżyc", która oferuje unikatową artystyczną odzież i akcesoria. Uprawia ekologiczny ogród, zna go i słucha.

Autorka o swojej pracy:

Nasiona sPokoju przesyłam do świata niespokojnego.

Wybrałam maki zachwycona ich widokiem wśród rzymskich ruin w libańskiej Dolinie Bekaa. Wybrałam je też wcześniej, jako kwiaty które często wykorzystuję w swoich stemplowanych pracach, więc stały się łącznikiem pomiędzy dwoma światami, które próbują się poznać.

Nasiona (zamknięte jeszcze w makówkach) jako najcenniejszą i najbezpieczniejszą walutę świata wkładam do kieszeni męskiej koszuli, wpinam w rękawy zamiast kosztownych spinek-niech codzienność jej właściciela, będzie ubrana w sPOKÓJ. Niech on sam będzie ogrodnikiem sPOKOJU.

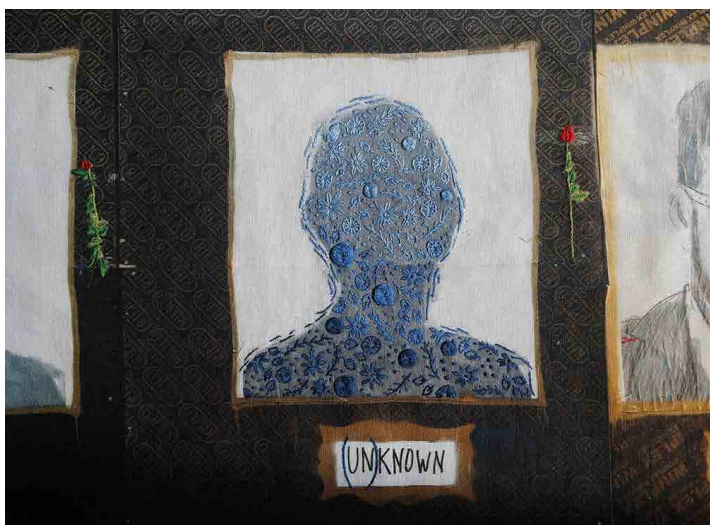

gardens of Lebanon

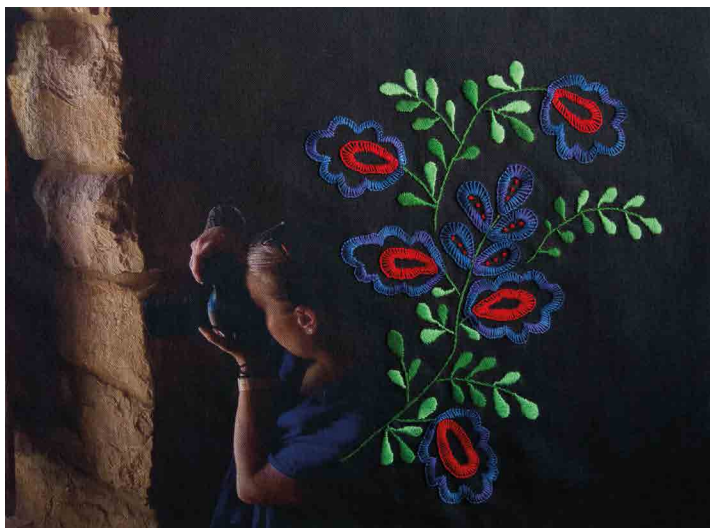
Jadzia Korzeniowska

„Ogrody Libanu. They matter”
haft ręczny na wydruku fotografii na płótnie
2022

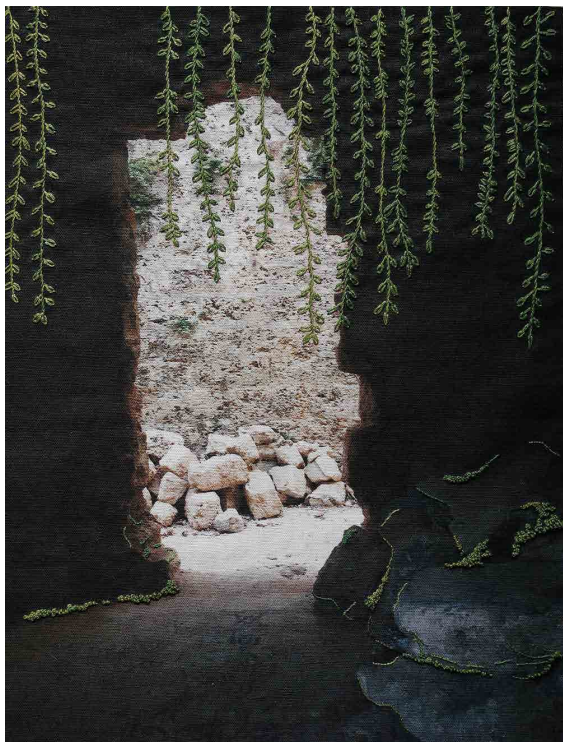

„Ogrody Libanu. (Un)known”
haft ręczny na wydruku fotografii na płótnie
2022

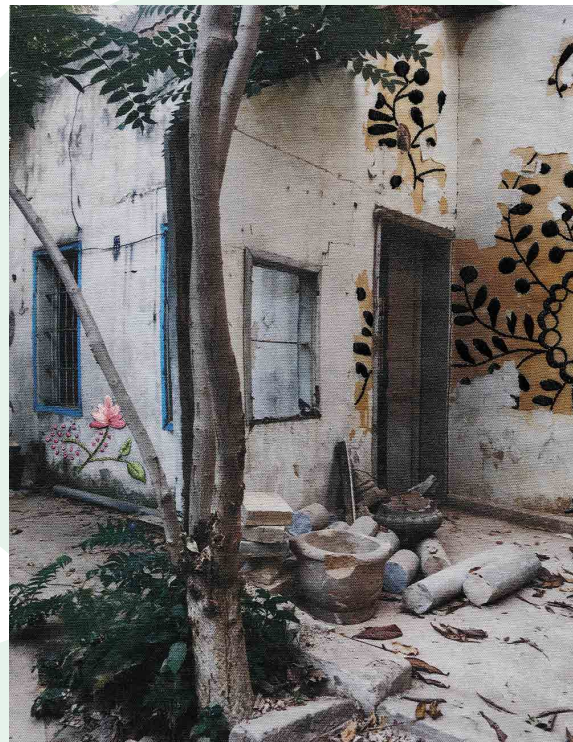
„Ogrody Libanu. Annaya”
haft ręczny na wydruku fotografii na płótnie
2022

Jadzia Korzeniowska

„Ogrody Libanu. Bejrut II”
haft ręczny na wydruku fotografii na płótnie
2022

Absolwentka Uniwersytetu Ludowego Rzemiosła Artystycznego w Woli Sękowej. Ukończyła kurs instruktorski rękodzieła artystycznego, czeladniczką w zawodach hafciarka i tkaczka. Ukończyła kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych na Uniwersytecie Śląskim w Cieszynie. Od 2012 roku prowadzi Pracownię Twórczą ArtKo, w której organizuje warsztaty z różnych dziedzin twórczości skierowane do różnych grup wiekowych. Obecnie pracownia jest przestrzenią do tworzenia własnych projektów. Od 2019 roku nauczycielką rękodzieła w Pałacu Młodzieży w Katowicach. Laureatka kilku nagród w dziedzinie sztuki i rzemiosła artystycznego (w tym międzynarodowych). Brała udział w wielu wystawach zbiorowych i indywidualnych w kraju i za granicą.

„Ogrody Libanu. Bejrut I”
haft ręczny na wydruku fotografii na płótnie
2022

Autorka o swoich pracach:

Zdjęcia wykonane w Bejrucie i Annaya przez M. Sontag zinterpretowałam haftem - motywami roślinnymi i kwiatowymi. Dobór fotografii nie jest oczywisty, ale daje szansę na zastanowienie się nad tym, czym jest ogród. Gdzie można go zasadzić? Jak o niego dbać? Czy ogrodem może być też nasza pamięć o innych? Wymaga przecież troski, ale i przynosi owoce. Czy ogrodem jest zobaczenie piękna w opuszczonych miejscach, które kiedyś tętniły życiem? Być może się przecież odrodzą. A my? Jesteśmy ogrodami? Potrzebujemy czułości i pracy nad sobą, dajemy dobro, tworzymy piękno. Innym.

gardens of Lebanon

Justyna Kowalska

„Źródła życia”
technika mieszana: akryl i haft na płótnie
2022

Justyna Kowalska

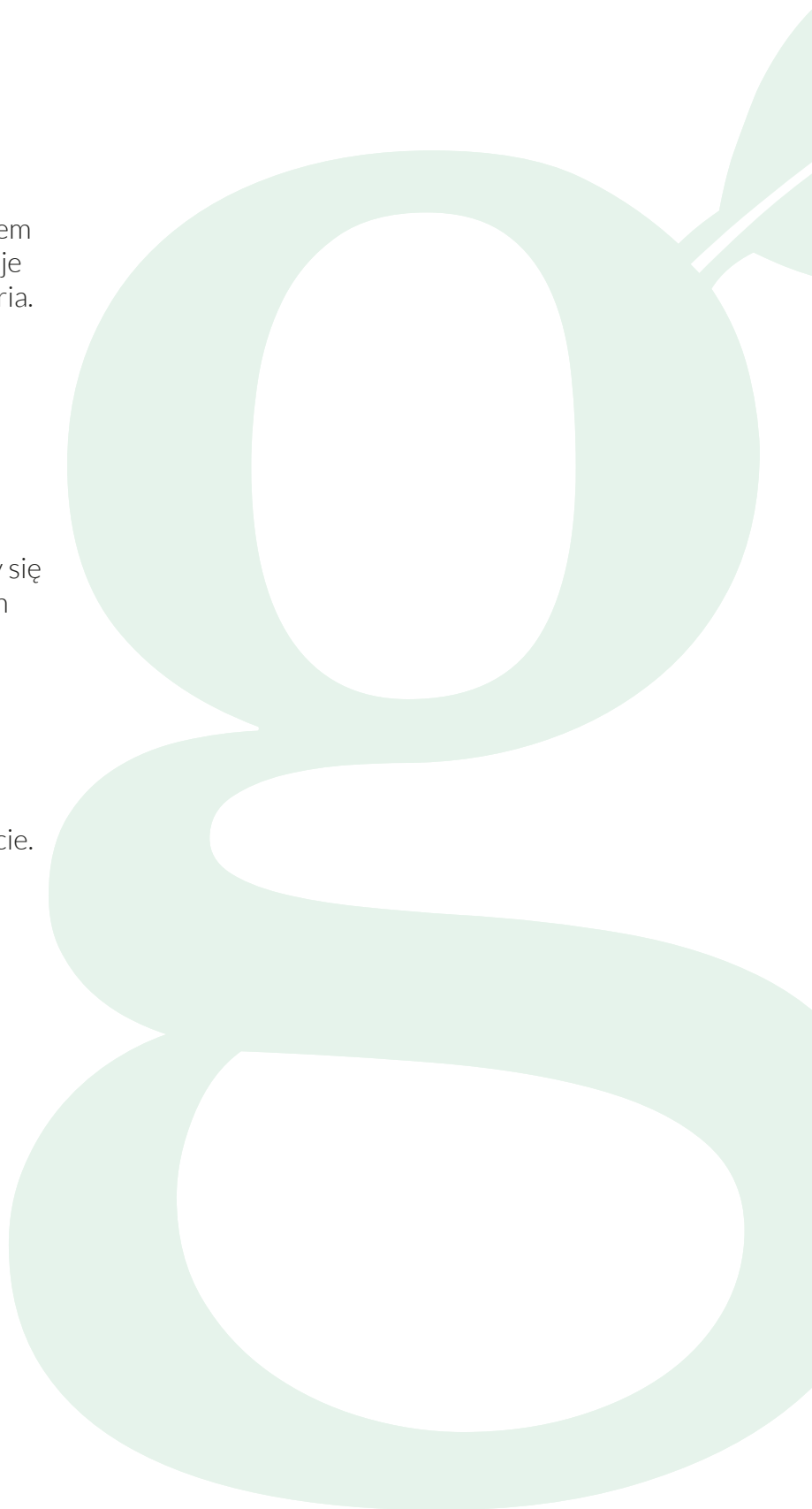
Absolwentka Wydziału Tkaniny i Ubioru na Łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Od 2015 zajmuje się projektowaniem i tworzeniem biżuterii. Obecnie kontynuuje naukę na ASP w Łodzi na kierunku Biżuteria.

Autorka o swojej pracy:

Woda daje życie, dzięki niej rozwijają się rośliny- pokarm dla ciała.

We wspólnocie tworzą się więzi, relacje, w których realizuje się miłość na wielu poziomach. Ona daje siłę, tworzy się energia, która ulokowana w odpowiednich obszarach przynosi owoce duchowe i fizyczne.

Symboliczne przedstawienie tych rzeczywistości jest wyrazem tłęcej się nadziei, że nawet tam, gdzie został zniszczony czyjś świat duchowy czy materialny, ma szansę odrodzić się życie.

gardens of Lebanon

Beata Krzywicka

„Odnowiony”
technika konserwatorska - uzupełniania przędzą jedwabną w
lnianym płótnie
2022

Beata Krzywicka

Absolwentka kierunku Sztuka (spec. konserwacja tkanin) na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz studiów podyplomowych "Analiza i dokumentacja zabytków tekstylnych" na Politechnice Łódzkiej. Pracuje jako konserwator tkanin w Katedrze Wawelskiej (od 2008). Tkanina i włókno są także obecne w jej twórczości poza pracą; dominują tu koronka, dziewiarstwo, haft, sutasz, także rysunek i malarstwo.

Autorka o swojej pracy:

Kiedy zostałam zaproszona do projektu "Ogrody Libanu" z jego całą symboliką tkaniny poczułam, że nie bez znaczenia jest tu mój zawód – konserwator tkanin. Konserwacja- naprawa - odnowienie. To właśnie zdecydowałam się ująć w mojej pracy. W procesie twórczym coś zostało wycięte, wydarte, zniszczone, a następnie zabezpieczone i uzupełnione.

Cedr jest dla mnie symbolem Libanu i dlatego stał się motywem mojej pracy. Zdecydowałam się na użycie naturalnych tkanin i nici. Płótno lniane jest bardzo mocną tkaniną i bez użycia ostrych narzędzi nie jest łatwo ją zniszczyć. Tkanina została zdublowana (naszyta) na jedwabną organzę. Wbrew zasadom konserwacji, miejsca ubytków zostały jednak wypełnione innym rodzajem nici, delikatniejszym i słabszym aczkolwiek szlachetniejszym i piękniejszym – jedwabiem. Przędza jedwabna uzupełniająca wątki tkaniny została zafarbowana w różnych odcieniach zieleni i brązu. Włókna te są bardzo delikatne, rozsnuwały się, dlatego nie była możliwa rekonstrukcja splotu tkaniny, co też odczytuję jako symboliczne – nie zawsze jest możliwe odbudowanie czegoś tak jak było wcześniej, ale jest możliwe uzupełnienie braków w inny sposób. Luźno wiszące, delikatne wątki zostały przytrzymane za pomocą techniki nitki kładzonej mocniejszą, skręconą jedwabną nicią – greżką, zafarbowaną na odpowiedni kolor. Te nici wprowadzone w miejsce osnów tkaniny nie imitują jej splotu, ale zabezpieczają wątki do podkładu.

Wykonywana praca była dla mnie jednocześnie modlitwą o odnowienie, odbudowanie Libanu.

gardens of Lebanon

Martyna Łuszczynska

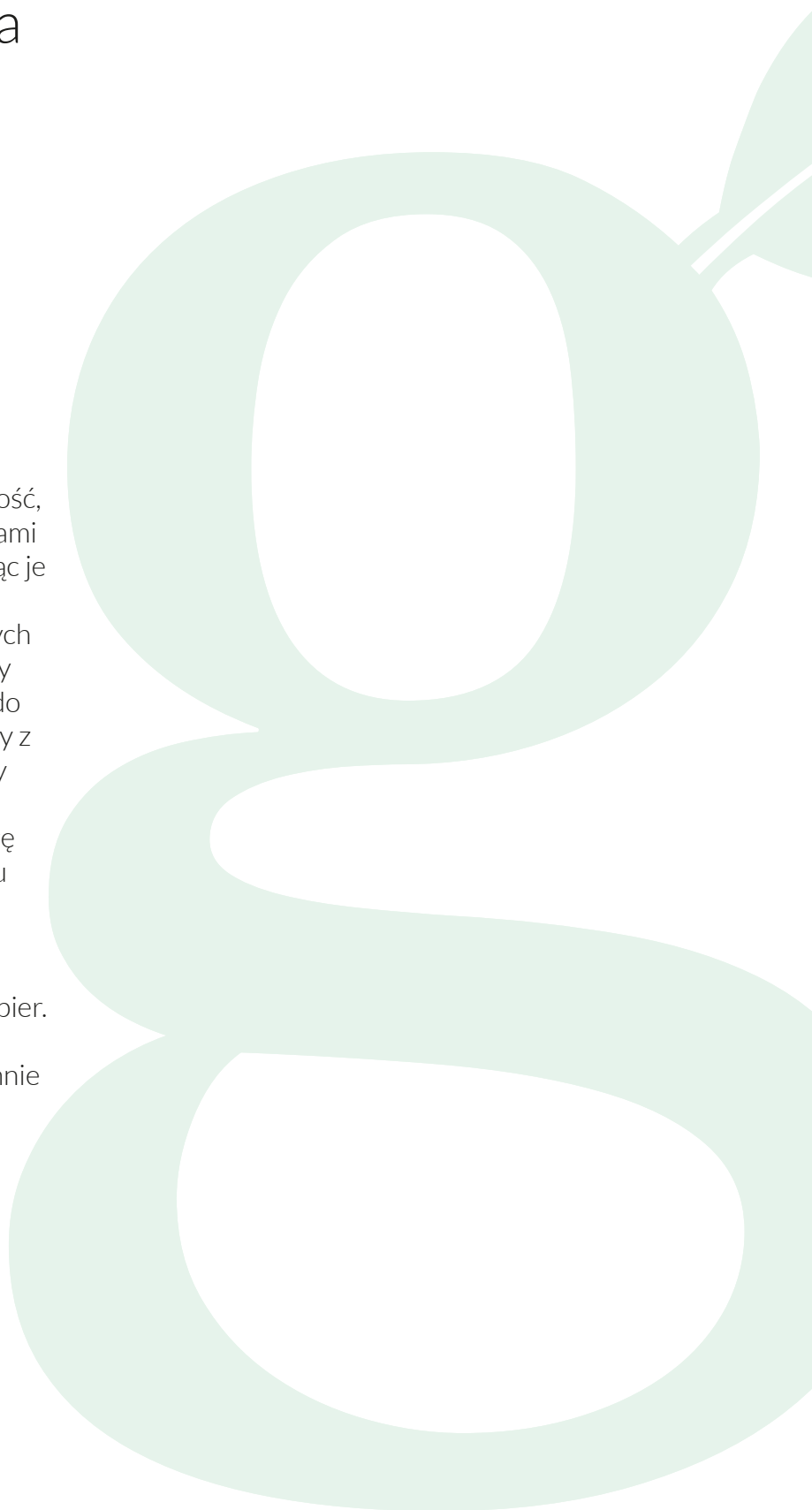
„Anam Cara. Droga Natury”
papier ręcznie czerpany
2022

Martyna Łuszczynska

Łódzka, młoda artystka, absolwentka Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Jej prace nacechowane są dużą ekspresją, intensywnym mocnym kolorem oraz śmiałością obranych działań.

Autorka o swojej pracy:

Odczuwam spokój, odczuwam wielką radość, gdy doświadczać mogę wszystkimi zmysłami piękna natury. Jest wszechobecne. Badając je z wielu dystansów, porównywałam podobieństwa własnej skóry do naturalnych faktur, takich jak kora drzew, czy struktury rosnących i usychających traw. Doszłam do wniosku, że wszyscy uformowani jesteśmy z natury, a zatem my jesteśmy naturą i łączy nas włóknista budowa strukturalna. Przeżyłam indywidualną, unikatową drogę poznawczą, która stanowi metaforę sensu życia. Spokój wywołany przez moje obserwacje, zaczęłam uzewnętrzniać i urzeczywistniać za pomocą naturalnych materiałów, tworząc ręcznie czerpany papier. Zaobserwowane wnioski, iż człowiek to natura, a natura to człowiek, działają na mnie uspokajająco, ponieważ obrazują powód naszego istnienia.

gardens of Lebanon

Barbara Palewicz-Ryży

„Beton”
techniki dziewiarskie
2022

Barbara Palewicz-Ryży

Gliwiczanka, mama Zosi i Marianki. Od 2014 roku prowadzi program „Sztrykowanie na Ekranie” w TV Imperium. Tłumaczy książki m.in. o tematyce dziewiarskiej. Od 2011 roku prowadzi warsztaty rękodzieła, z których najbardziej ukochała sobie "Robótki na paluszkach". Efektem jest wydana nakładem Wydawnictwa REA książka. Niewykluczone, że już niedługo pojawi się kolejna, o tej samej tematyce.

Z wykształcenia jest geografką, tłumaczy dla National Geographic, oprowadza po Gliwicach, pracuje jako przewodniczka w Planetarium Śląskim, Kopalni Guido i Sztolni Królowa Luiza, a wcześniej w JuraParku w Krasiejowie. Od niedawna swoje dłonie wykorzystuje również do migania PJM.

Autorka o swojej pracy:

Beton może nas dzielić, wyznaczać granice, zasłaniać ale też chronić. Lepiej piąć się po nim i kwitnąć, niż walczyć z nim i borykać się z jego twardością czy szpetotą.

gardens of Lebanon

Magdalena Sielicka,
Elżbieta Sielicka,
Kaya Sokołowska

„Pejzaż”
techniki tkackie (splot płótna, runowy, sumakowy)
2021

Magdalena Sielicka, Elżbieta Sielicka, Kaya Sokołowska

Magdalena Sielicka zajmuje się tkactwem od 45 lat, jej córka Elżbieta od 20 lat. Tę pasję twórczą przejęła również wnuczka – Kaya. Magdalena jest założycielką i instruktorką Historyczno-Oświatowych Warsztatów Tkackich w Domu Kultury w Hrubieszowie (najbardziej wysunięte na wschód miasto Polski) oraz w innych ważnych miejscach kultywujących tradycyjne rzemiosło. Ponadto jest też organizatorką corocznych ogólnopolskich warsztatów tkackich. Jest także autorką książki „Dzieje kilimów od Lwowa do Hrubieszowa” oraz wielu artykułów dotyczących tkactwa historycznego i współczesnego. Inspiracje czerpie z natury - roztoczańskie krajobrazy zdecydowanie temu sprzyjają, ale także z malarstwa klasycznego, sztuki ludowej i tematyki religijnej. Magdalena Sielicka, Elżbieta Sielicka i Kaya Sokołowska są laureatkami kilku nagród w dziedzinie rękodziela. Brały udział w wielu wystawach zbiorowych i indywidualnych w kraju i za granicą.

o pracach:

Te dwie prace zostały utkane jako osobne, samodzielne obrazy. Jednak w kontekście „Ogrodów Libanu” ich zestawienie ukazuje uniwersalną prawdę – człowiek potrzebuje ucieczki do natury, kontaktu z nią, by oddychać i nabierać sił.

„Pejzaż” i „Wędrownka” zostały utkane przez trzy pokolenia kobiet. Przez włókno do tkaniny tworząc więź. Tę najważniejszą.

„Wędrownka”
techniki tkackie (splot płótna)
2022

gardens of Lebanon

Magdalena Sołtysik

„Otwórz nadzieję”

technika własna/mieszana: wiązanie afrykańskiej patyczków wierzbowych, origami, piasek, drobne kamienie

2022

Magdalena Sołtysik

Artysta-plastyk, instruktor Polskiego Towarzystwa Origami, nauczyciel. Absolwentka PWSSP w Poznaniu i Akademii Humanistyczno- Ekonomicznej w Łodzi, Wydział Humanistyczny (Arteterapia) Członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania Przez Sztukę InSea. Zajmuje się sztuką w wielu aspektach: maluje obrazy olejne na płótnie, rysuje, szkicuje, filcuje, składa papier i go formuje; zaintrygowana układem barw, form, światła i kolorów. Łączy na jednym płótnie farbę olejną i filcowaną wełnę, sznurek i różne czasem śmietnikowe znaleziska. Jej pasją to także papier i japońska sztuka składania papieru. Najbardziej w twórczości podoba jej się możliwość łączenia technik i „odbrązawianie sztuki”, czyli artystyczny żart.

Autorka o swojej pracy:

... Myślę ogrody - piękno, słońce, tajemnica, radość.

... Myślę Liban- niepokój, tajemnica, smutek, słońce gorące. Chcę by mój obraz jak najbardziej scalał te nazwy, by wpleciony płót chronił ogród przed smutkiem i dawał oparcie roślinom. Niech parkan łączy, a nie dzieli.

gardens of Lebanon

Magdalena Sontag

„Relacje”
haft ręczny na papierze
2022

„Liban”
haft ręczny na liściu
2020

„Siła”
haft ręczny na papierze fotograficznym
2021

Magdalena Sontag

Absolwentka interdyscyplinarnego kierunku Sztuka Sakralna na ówczesnej Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II), dyplom na specjalizacji malarstwo monumentalne, magisterium z historii sztuki; studium pedagogiczne. Autorka publikacji z zakresu historii Górnego Śląska i edukacji oraz scenariuszy wystaw muzealnych. Nauczycielka plastyki w Szkole Podstawowej dla Dziewcząt "Płomień" w Katowicach. Prowadzi warsztaty artystyczne w ramach lokalnych projektów aktywizujących różne grupy wiekowe i zawodowe oraz warsztaty indywidualne z ikonopisania. W 2019 założyła Pracownię Ikon Eleusa - malarstwo ikonowe stanowi trzon jej artystycznej i działalności. Związana ze Stowarzyszeniem Dom Wschodni.

Autorka o swoich pracach:

Liść wyhaftowałam 12 sierpnia 2020 roku, w cztery dni po wybuchu w bejruckim porcie, niemalże w towarzystwie relacji pracowników Domu Wschodniego, którzy organizowali już tam pomoc. Instynktowna praca z nicią i delikatnym liściem pozwoliły mi na poszukiwanie słów o kruchości i sile. Z biegiem czasu liść zmienił kolor, stał się łamliwy - widzę w nim to czego dalej nie potrafię opisać, a co wzbudza we mnie obecna sytuacja w Libanie.

Zdjęcie z sercem namalowanym na bejruckim chodniku wyhaftowałam w listopadzie 2021 roku - w czasie, gdy ciągle mierzyłam się z emocjami po wyjeździe do Libanu. To była też moja pierwsza myśl o kwitnących, silnych i pięknych "Ogrodach Libanu".

Wierzę, że relacje są tymi ogrodami, o które dbać najtrudniej, ale mogą nieść rzeczywisty ratunek; podnosić z upadku, dawać nadzieję na odbudowanie. Słowa i emocje zostały zastąpione delikatnymi nićmi. A one pozwalają się odczytywać, ale i tkąć z siebie piękną i mocną tkaninę.